

Andres Sutt
Majandus-ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Meie kuupäev digitaalalkirjas 2022 nr 62

Tanel Kiik
Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Kristian Jaani
Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Ettepanek valveaja regulatsiooni muutmiseks

Austatud ministrid,

Eesti Tööandjate Keskliit pöördub Teie poole ettepanekuga muuta valveaja regulatsioone info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) valdkonna töötajatele.

Arvestades praegust julgeolekuolukorda ning tööjõu puudust IKT valdkonnas on alltoodud muudatus vajalik kriitiliste teenuste ning taristu järjepideva ja turvalise toimimise tagamiseks.

Kehtiv töölepingu seadus (TLS) reguleerib valveaega võttes aluseks selle, et kui tööandja kutsub töötaja valveajal tööülesandeid täitma, tuleb töötajal töökohale kohale minna. Praktikas on väga palju ameteid, mille esindajad saavad täita oma tööülesandeid töökohast väljaspool (nt kodus) kasutades selleks sidevahendeid, eelkõige internetiühendusega arvutit ja telefoni.

Valveaeg ei ole praegu ei töö- ega ka puhkeaeg, aga töötajale tuleb selle kasutamisel tagada igapäevane ja iganädalane puhkeaeg. Just kohustus järgida valveaja rakendamisel eranditult töö- ja puhkeaja piiranguid piirab valveaja kasutamise võimalusi tehes telefonivalve korraldamise keerukaks ja ebaotstarbekaks. Probleem on aktuaalne eriti kriitilise tähtsusega info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teenuste ning taristu järjepideva toimimise tagamisel.

Igapäevase puhkeaja võimaldamise nõue tuleneb TLS § 51 lõikest 1, mille kohaselt peab töötajale jääma 24-tunnise ajavahemiku jooksul vähemalt 11 tundi järjestikust puhkeajaga. Iganädalase puhkeaja nõue tuleneb TLS § 52 lõikest 1, mille kohaselt peab töötajale jääma seitsmepäevase ajavahemiku jooksul vähemalt 48 tundi, summeeritud töötaja korral 36 tundi järjestikust puhkeajaga.

Tavaliselt näeb asutuste ja ettevõtete töökorraldus ette 40-tunnise töönädala (kaheksa tundi päevas, viis päeva nädalas). Seega on kehtiva seaduse kohaselt piiratud valveaja kohaldamine neile töötajatele, kes igapäevaselt töötavad täistööajaga.

Kehtiva TLS kohaselt peab valveaja kohaldamisel olema töötajale tagatud igapäevane ja iganädalane puhkeaja kasutamise võimalus. Valveaega ei peeta tööajaks (v.a kui töötaja valveajal teenistusülesandeid täidab) ega puhkeajaks. Kuna valveajal ei saa teenistuja täielikult keskenduda puhkamisele, peab tööandja valveaja rakendamisel tagama töötajale igapäevase ja iganädalase puhkeaja.

Töötaja igapäevane puhkeae peab olema vähemalt 11 järjestikust tundi, tööaeg saab seega kesta kõige enam 13 tundi. Näiteks juhul, kui teenistuja tööaeg on 8 tundi päevas ja tema puhkeae tööpäeva sees on 30 minutit, võib töötajat samal päeval rakendada valveajale 4 tundi ja 30 minutit. See tähendab, et öist aega ei saa katta ühe töötajaga ja spetsialiste peab olema rohkem.

Teeme ettepaneku muuta TLS § 48 järgmiselt:

Töölepingu seaduse paragrahvi 48 täiendatakse lõigetega 2¹–2³ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud piirangut ei kohaldata töötajatele, kelle põhiliseks tööülesandeks on kriitiliste tähtsusega info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teenuste ning taristu järjepideva toimimise või infoturbe tagamine (edaspidi *IT-tugiteenuseid osutav spetsialist*).

(2²) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud piirangut ei kohaldata IT-tugiteenuseid osutavale spetsialistile tingimusel, et selles on töölepingus kokku lepitud, valveaja kestus 28-kalendripäevase ajavahemiku kohta ei ületa 130 tundi ning piirangu kohaldamata jätmine ei kahjusta töötaja tervist ja ohutust.

(2³) Käesoleva paragrahvi lõike 2² rakendamisel tuleb töötajale maksta tasu, mis ei või olla väiksem kui 1/10 kokkulepitud töötasust.“

Ettepaneku positiivsed mõjud:

- 1) Valveaja kasutamine suureneks ja see tooks kaasa positiivse mõju töötajatele, kuna konkreetne valveaja kokkulepe loob selguse, kes mis ajal peab olema kättesaadav.
- 2) Väljapakutud muudatus võimaldaks olukorras, kus Eestis on puudu tuhandeid IKT süsteeme haldavaid spetsialiste, tagada erinevate süsteemide järjepidev toimimine ja esinevate tõrgete likvideerimine võimalikult efektiivsel moel.
- 3) Vajaliku valveaja saaks edaspidi katta ettevõttes viie spetsialisti asemel neljaga, mistõttu ettevõtete jaoks tooks see kaasa ressursside parema kasutuse.
- 4) Muudatus mõjutaks positiivselt ka riigiasutuse toimimist, kus on oluline tagada infoühiskonnateenuse pakkumist ja kättesaadavust. Nende hulka kuulub näiteks SMIT, mille kliendid on teiste hulgas päästeasutused ning politsei ja piirivalve, kes osutavad avalikke teenuseid.

Ettepaneku võimalikud negatiivsed mõjud on meie hinnangul maandatud, kuna:

- 1) Infosüsteemide haldamisega seotud väljakutsed on pigem harvad, mistõttu ei suurene töötajate töökoormus oluliselt. Risk kahjustada valveajal töötaja tervist ning ohutust on äärmiselt väike.

- 2) Kui töötaja asub tööülesannet täitma või kui tal on siiski vajalik minna töökohale, saab ta tasu vastavalt töölepingu seadusele.
- 3) Valveaja rakendamine toimub töötaja ja tööandja eelneval kokkuleppel. Kusjuures näiteks IKT sektoris ei ole nõrgem pool mitte töötaja vaid tööandja, kuna IKT kompetentsidega tööjõu puuduse olukorras dikteerivad tingimusi tegelikkuses töötajad. Kindlasti ei saa tööandja sundida töötajat osalema tööaja välises valveaja süsteemis, see saab toimuda ainult individuaalses töölepingus sõlmitud kokkuleppega.

Loodame, et olete nõus eeltoodud ettepanekuid kiiremas korras kaaluma , et lahendada mingilgi määral IKT valdkonna tööjõu puudusega seotud probleeme.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Arto Aas

Tegevjuht